

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . . . K 84—
za pol leta . . . K 42—
za četrt leta . . . K 21—
za 1 mesec . . . K 7—
Za Ljubljano mesečno 7 K
Za inozemstvo mesečno K 12—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Nemške in italijanske spletke proti plebiscitu.

LDU Dunaj, 1. oktobra. Dunajski listi so pričeli danes s sistematično gonjo radi koroškega plebiscita. Vsi večerni listi prinašajo na uvodnih mestih vesti, da se zbira na meji koroške cone A močna jugoslovenska vojska pod vodstvom generala Smislijanca, ki bi vkrakala na Koroško, ako Jugoslovenci podležejo pri plebiscitu. Gen. Maister se nahaja po teh vesteh v cilju v c. A ter organizira vojski odpor vstavev. Radi tega so koroški Nemci preplašeni in se hočejo vzdržati glasovanja, ker se boje nove vojne. Enajst nemških organizacij se je obrnilo brzojavno na Milleranda, Lloyd Georgea in Giolittija, naj oopšljejo mednarodne čete na Koroško. Nadalje poročajo nemški listi, da je bil nocoj Kaltenegger od Jugoslovenov zopet napačno. »Abendblatt« javlja, da je za Nemce položaj ugoden in da je nemška zmagala 60% in sicer dobe Nemci v okraju Velikovec 80 do 82%, v okraju Borovlje 60 do 70%, v okraju Bistrica 55%, v Rožeku 52%, v Plibrku 50%, v Doberli vesi pa 50%. (Op LDU.)

Systematično gonjo dunajskega in sploh nemškega časopisja glede Koroške ob 12. uri smo pričakovali, ni pa to sponzani izbruh narodne volje, nego pripravljena mahinacija, kajti po zanesljivih informacijah z Dunaja so namreč bila včeraj 1. t. m. pozvana vsa uredništva dunajskih listov, da odposljejo zastopnike v tiskovni urad državnega urada za zunanje posle na pogovor glede enotnega postopanja nemškega časopisja z ozirom na predstoječi plebiscit v koroški coni A.

LDU Dunaj, 1. oktobra. (Dun. KU) »Politische Korrespondenz« javlja: Ker navzlic dementiju vesti, ki jo je prinesla dne 22. sept. »Jugoslavija«, niso utihnile govornice, da je avstrijska vlada v svrhu rešitve koroškega vprašanja v nasprotju z določbami st. germainске mirovne pogodbe stopila z jugoslovnsko vlado v neposredna pogajanja, smatra avstrijski državni urad za zunanje zadeve za umestno, da po nastopno izjavo: Avstrijska vlada, ki z zaupanjem pričakuje svobodnega izražanja ljudske volje prebivalcev v obeh glasovalnih conah in smatra vsled tega ljudsko glasovanje v zmislu mirovne pogodbe za ureditelj, ki je v obstoječih razmerah za Avstrijo najugodnejša, se ni bavila nikdar z mislijo, pogajati se z jugoslovnsko vlado glede dogovora o bodočnosti koroškega glasovalnega ozemlja. Prav tako bi v na-

prej zavrnila kot neumestno vsakršno ponudbo, ki bi se stavila v tem zmislu od katerokoli strani.

LDU Dunaj, 1. oktobra. (DunKU.) Po poročilih, ki jih je prejela avstrijska vlada, se na jugoslovnskem ozemlju ob avstrijski meji zbirajo čete, kar zbuja pri prebivalstvu glasovalnega ozemlja temvečjo skrb, čim bolj pišejo jugoslovnski listi v zmislu, da je pričakovati zasedbe glasovalnega ozemlja neposredno pred ali po glasovanju. »Politische Korrespondenz« piše, da je državni urad za zunanje stvari avstrijskemu opravniku v Belgradu naročil, naj jugoslovnsko vlado v najpriljudnejši obliki opozori na to dejstvo, ter naj jo vpraša, kakšen namen ima to zbiranje čet in naj eventualno zahteva, da se čete umaknejo.

LDU Dunaj 1. oktobra (DunKU.) Kakor doznava »Politische Korrespondenz« je poslaniška konferenca poslala avstrijske note glede zasedbe glasovalnega ozemlja po medzavezniških četah plebiscitni komisiji v Celovec, da jih prouči. Medtem je avstrijska vlada poslaniški konferenci predlagala, naj v slučaju, da bi odposiljatev ententnih čet zadela na težkoče, premišlja ali ne bi kazalo, da glasovalno ozemlje zasedejo čete kake nevtralne države, ker bi se tudi na ta način doseglo nemoteno glasovanje in bi se mogel vzdržati red, po čimer ravno stremi Avstrija.

Ker je popolnoma gotovo, da bodo 10. oktobra koroški Slovenci glasovali za Jugoslavijo, so se Nemci resno uplašili in so zdaj tik pred plebiscitom začeli z nezasišano gonjo. Dunajsko časopisje razširja po vsem svetu vest, da se na koroški meji zbirajo jugoslovnske čete, ki da imajo povečane vdreti na slovensko Koroško in jo zasedeti, ako bi plebiscit izpadel neugodno za našo državo. Avstrijski poslanik v Belgradu je že stavil tozadevno vprašanje na našo vlado. Obenem je avstrijska vlada veleposlaniški konferenci v Parizu baje predlagala, naj se v cono A pošljejo čete kakšne nevtralne države, ako že ni mogoče tjakaj poslati ententno vojaštvo. Nemci tudi apelirajo na Lloyd Georgea, Giolittija in Milleranda, naj se zavzamejo za nemško reč ter pošljejo na Koroško zavezniško armado. Ravnotako se pa oglašata tudi italijanska javnost, češ, slovenska Koroška ne sme nikakor pripasti Jugoslaviji, ker bi s tem bila ogrožena bohinjska železnica.

Iz tega se jasno vidi, da obstoja zarota med berško avstr. republiko in tisto zahrbtno Italijo, ki se ravnokar pripravlja, da se vsede za eno mizo z našimi zastopniki radi ureditve jadranskega vprašanja. Nemci in Lahi so zdaj popolnoma odkrili svoje

karte in bi radi, da bi zavezniki pod vplivom teh alarmantnih vesti odgodili plebiscit na Koroškem.

To zadržanje Italijanov in Nemcev jasno celemu svetu dokazuje, da se je uspeh njihovega večmesečnega, neutrudnega intrigriranja popolnoma izjalovil. Koroški Nemčurji so izgubili poslednje upanje, da

zmagajo s čistim, poštenim ljudskim glasovanjem in postavili svojo zadnjo nado na blagohotnost tiste Anglije, katero so med celo vojsko tako lopovsko zasramovali. Vendar te nakane se bodo izjalovile. 10. oktobra se bo vršil plebiscit in takrat bo sta dobila Avstrija in Italija odgovor na te nečedne mahinacije.

Med Rusijo in Poljsko še ne bo miru?

LDU Varšava, 1. oktobra (Wolff.) Iz Rige poročajo: Na torkovi seji mirovni delegatov se je upanje na mir poslabšalo. Mirovni pogoji Joffea, ki priznavajo sicer

samodločbo narodov, pri tem pa odločajo ljudsko glasovanje za Galicijo, dočim pri-sojajo ozemlje ob Bugu brez glasovanja Rusiji, so zbudili veliko začudenje.

Razkol v italijanski soc. dem. stranki.

LDU Milan, 1. oktobra. (Stefani.) V vodstvu socialistične stranke so včeraj razpravljali vprašanje razkola stranke. Kakor poroča »Avanti«, je dejal Bacci, da se morajo moskovski pogoji razlagati po strankah posameznih držav. Razen tega bi mogla imeti izprememba imen socialističen in komunističen resne posledice, ako bi se stranka cepila. Taddei se je izrazil, da bi eventualna diktatura proletariata imela v Italiji, kakor tudi v Franciji in Angliji popolnejšo obliko, kakor sedanji poskus v Rusiji. Na vsak način bi se revolucija v Italiji ne mogla vzdržati, ako bi se ne izvajala v soglasju z revolucijo po drugih državah Srednje Evrope. Več govornikov se je izreklo za razkol. Eden izmed njih je zahteval, da se vsi oni, ki se popolnoma ne strinjajo z tretjo internacionalo avtomatično izključijo.

demokracija ravno v tem temeljnem načelu igra največjo hinavščino. V manj-pomembnem vsakdanjem boju se sicer dela internacionalno in udriha po nacionalizmu na desno in levo. Kakor hitro pa pride do važnih nacionalnih dogodkov in odločitev, potem stopi nacionalna demokracija v vsaki državi brezpogojno na stran močnejše narodnosti in gre za njene nacionalne interese skozi grm in strm. Proletarska internacionala pa gre raketom zvišgat. Tako se je zgodilo s prvo socialistično internacionalo l. 1871. (ob nemško-francoski vojni) in tako tudi z drugo socialno-demokratsko internacionalo l. 1914. (ob svetovni vojni).

Saj kjer je v državi pretežna samo ena narodnost, tam je popolnoma razumljivo, ako se v usodnem trenutku z vso močjo postavijo ob stran narodne celote. Ako pa v državah, kjer ena narodnost bije boj za svoj razvoj in obstanek proti gospodstvujoči, socialna demokracija zbira okoli sebe proletariat v znamenju svoje internacionalnosti ter se redi in krepi ob dušnih silah, številu in denarju delavcev vseh narodnosti, potem pa ob danem trenutku vso to svojo moč položi na tehtnico v prid gospodujočemu narodu, je to pač dvojno izdajstvo nad proletariatom narodnih manjšin.

Toda ako bi pogazila socialna demokracija načelo internacionalne res samo v skrajni sili, ko gre za biti ali ne biti narodov kot celote, torej v času vojne — bi mogli razumeti njeno stališče. A socialna demokracija internacionalnemu načelu sploh nikoli resno in odkritosrčno ne služi, ampak uganja z njim največjo hinavščino. Poslučuje se ga le v to, da z njim privablja v svoj tabor ubogo lahkoverno delavstvo. V dokaz navedimo le dva zgleda: avstrijsko in italijansko socialno demokracijo, ki igrata v svetovnem socialističnem gibanju veliko vlogo.

Da je Koroška starodavna slovenska

Nemiri na Irskem.

LDU London, 1. oktobra. (Reuter.) Po poročilih iz Dublina, so sinfajnovci predvčerašnjim napadli pri O. Briens Bridge (grofija Limerick) policijsko patrolo, pri čemer sta bila ranjena dva policista. Razkol v italijanski socialdemokratski stranki.

Socialno-demokratski nacionalizem.

Temeljno načelo socialne demokracije je njena internacionalnost; ona ne pozna nacionalnih meja in nacionalnih interesov, ampak pozna en sam svetovni proletariat in njegove interese. V tem načelu tiči glavni pomen in glavna moč socialne demokracije. Le žal, da socialna

LISTEK.

Ciril Jeglič:

Srčna napaka.

(Iz cikla »Obrazi«.)

To je strašno, kaj in kako ga zdaj vse vznemirja! Ali je zaljubljen, ali kaj, Pst, kaj bo zaljubljen, ko bo pojutrišnjem mogoče že 40 let, odkar je gospod Peregrin izgledal luč sveta! Tak stavec je vendar vedel kaj drugega videl, nego takšno, takšno dražestno... no da, kaj bi govornik! Stvar je čisto drugačna, vse bolj zamotana in, rekel bi, vse bolj skrivnostna. Mislil je že: »Peregrin, ti si dobil srčno napako. Srce te boli, zato si tako razburjen. Kar lepo povej gospodu grofu, pa bo Vaš zdravnik, da te preišče. Kar nič ne smeš odlašati. Toda —

oh, za bolezen so zdravila, a za ljubezen —

no ja, vraga, mar sem kaj rekel?« Ne, hočem, da ti reči, da to najbrž ni srčna napaka. Glejte, sinoči je šel dve uri v hrib in je opazil, da ima srce takorekoč popolnoma normalno in zdravo. In bi šel še dve uri, o, makar še pet ur v klanec, ko je bila tam gori na vrhu — ena takšna, oh, ena takšna dražestna...!

Torej sinoči sta stražila v gorican on in Žiga

»Kako je lepa noč, gospod provizor!« je menil Žiga.

»Oh!« je odvrnil Peregrin.

Sedla sta v kup sena ter se molče zagledavala. Žiga je poskušal s pomenukom, ker je bil zaspan in brez duhana. A provizor je osorno zagočal: »Ne bevskaj! Raje pazi, da ne pride kdo krast!«

Žiga se je pokorno odstranil te: izginil med vinskih tistem, kjer je ob vsakem dotikljaju zavalovala mesečina, razlila po listju i grozdju. Noč je bila svetla in topla, dišeča po jesenskem bogastvu in zaletovitstvu. Pa se je ozrl Peregrin še navzdol tja na graščino, kjer je odsevala z novo, rdečo opeko krita streha.

»Tam se zmirom gori luč. Sede v obednici, kakor slednji večer. Gospod grof kadi trabuko in prebira časopis, milostiva počiva v fotelju in se zopet jezi na Fago, ki bi bila danes sigurno zopet ostavila pod milim nebom uboge, majčkene piške, purice, goske in račke, da bi se prehladile, če bi ne bila ona, milostiva, poslala guvernanto k tej prokleti Fagi, katere dolžnost je, da slednji večer pogleda v košnjak, ali so došle domov vse putke, purice, goske in račke, uboge, majčkene živalice — oh! Oh, ta Faga! A gđ. Fini, ki sedi kraj milostive gospe, se samo smehlja. To je ena izmed takšnih, takšnih dražestnih...! Gospodična Fini!...«

Tik doli v jarku je počilo, da je Peregrin splašen planil s kupa.

»Tri sto, Žiga, bedak, kaj streljaš? Gor pojdi!«

Nato se ga je hipno polastilo neko skrivnostno čustvo: nameril je puško na visoko nebo, na kovača v luni. Ko je izstrelil, je zavriskal ko desetleten fant.

»Kako ste nocoj veselili!« se mu je približal Žiga.

A gospod provizor pravzaprav ni bil vesel. Skoro, da je čutil žalost v srcu. Razpotegnili je roke, se zleknil nazaj v seno, ter velil:

»Pripoveduj, Žiga! Na, sedi!«

»Ali kako žandarsko?«

»Da.«

»Ali tisto o Fovi in načelniku Dudeldajcu?«

»Samo pripoveduj!«

Žiga je bil med vojsko v Srbiji ter zna pripovedovati grozovite reči. Pravil je povesti brez konca in kraja.

»To ste že čuli, kako smo Fovo ujeli in Dudeldajcu zašli hlače?«

»Menda še ne.«

»Gospodine moj, to je bil mojster med lopovi!« je dejal Žiga, odložil puško ter nadaljeval včeraj pričeto pripovedovanje, ki ne bo imelo konca...

Ob dveh čez polnoč je stresel Žiga Peregrina za rame.

»Hladno je, gospod provizor. Gremo?«

Pobrala sta puške in se molče vrnila k graščini.

»Ne hodi lumpat! Na Vratnem so dečki ko psi!« je naročil provizor, potem sta se ločila. Peregrin je še postal pred portalom in se ozrl tja gor do najvišjega okna: tam spava — oh! Tiho je požvižgal:

Ti si kriva, ljubezniva! — zarožljaj s ključi in se omotičen podal v svojo sobo.

Kaj se mu je sanjalo, to vas nič ne briga. Sanjalo se mu je pa tako lepo, kakor da je v malih nebesih, baš tam zgoraj pred tisto kamrico, kjer spava gđ. Fini: v fraku in cilindru, s poročnim šopkom v belih dlaneh... O takih rečeh bi sanjal človek tri dni skupaj in še bi ne bilo dovolj nbeškega veselja. Ali gospod Peregrin je sanjal komaj eno uro, pa potrkala nekdo tik ob njegovem zglavju.

»Ah,« se zbudil Peregrin ves začuden.

To je bila le podgana, ki je, kakor običajno vsako noč, prišla skrbat trhlo provizorjevo postelj.

»O, sveta Monika!« je zajavkal Peregrin in je vstal in je vedel, da ne bo nocoj več spal. Prižgal je svečo, začel porivati postelj semintja, premetavati blazine, odpirati škrinje, kovčke in omare. Končno je iz same onemogle jeze zgrabil za revolver ter ustrelil v postelj v pod. Kuharica v sosednji sobi je zakričala, priteklo so dekle in dva hlapca. Miško s sekiro, Alojzij z

zemlja in se je nemštvo na njej le umetno in nasilno zakotilo, to ve ves svet in najboljše vedo to tudi vodilni činitelji avstrijske socialne demokracije. Sedaj, ko gre za to, da se tej deži končno zgodi pravica, da se odpravi iz nje narodno suženjstvo, ki je ravno v njej nosilo najnižje in najsrmatnejše znake nasilja gospodujočega naroda, sedaj, ko gre za to, da se tudi koroškemu slovenskemu ljudstvu odpro vrata do kulture in napredka na temelju narodne šole — bi morala avstrijska socialna demokracija ostati spričljiva ljudskega glasovanja na Koroškem najmanj nevtralna. To bi morala že iz samega internacionalnega načela ob sebi. Vrh tega pa ima avstrijska socialna demokracija v svojih vrstah večino slovenskega delavstva na Koroškem. Zato bi bila dvakrat dolžna, da ostane v boju za Koroško nevtralna. Najpriprostejši pravni zakon zahteva to od nje.

A kaj vidimo? Avstrijska socialna demokracija stoji ves čas v prvih vrstah nemško-nacionalne vojske na Koroškem, ki hoče krivico in nasilje nad tamkajšnjim slovenskim ljudstvom zapečatiti za vse čase, ki hoče Koroško do Karavank priklopiti Avstriji in z Avstrijo Nemčiji. Avstrijska socialna demokracija skuša sicer to opravičiti z gospodarskih vidikov, toda to je le zaradi lepšega, neglede na to, da gospodarske koristi ne morejo nikdar opravičiti krivcev. Avstrijska socialna demokracija igra torej na Koroškem ta čas naravnost izdajalsko vlogo nad slovenskim proletariatom. O čemer ne smemo pozabiti, da je tudi sicer služila nemškemu nacionalizmu na Koroškem, prihajajoč med tamkajšnje slovensko delavstvo vedno v strogem nemškem oblačilu. Ni samo razkristjanjevala Slovence — v čemur je istotako služila nemškim nakanam — marveč jih je obenem vselej tudi ponemčevala. Kje je tu internacionalizem?

Podobno nepošteno vlogo igra med Slovenci italijanska socialna demokracija v severnem jadranskem primorju. Tu tvori jugoslovansko delavstvo domalega večino socialnodemokratske stranke. Tudi te zemlje so slovenske oziroma hrvatske in najtesneje zvezane in v gospodarskem in kulturnem oziru odvisne od slovenskega zaledja. Toda kljub temu se je socialna demokracija z italijanskim vodstvom izrekla za priklopitev Italiji. Da bi zabrisala neugoden vtis in primamila k sebi čim večje slovenske delavske mase, je začela kasneje naglašati internacionalni komunizem in udrihati po fašistih. Toda ko so isti fašisti vprizorili divjaški naval na Slovence in njihovo posest, je socialna demokracija zatisnila oči in ušesa in se umaknila v svojo hišo. A ne samo to, ampak italijansko vodstvo socialne demokracije v Trstu je imelo celo pogum, da je v javnosti opetovano izjavilo, da dela s tem, da s prijaznostjo (hinavščino!) vabi v svoje vrste Slovence, dela naravnost

gnojnimi vilami. Strahoma so stopili v provizorjevo sobo.

Ko je bilo vse obrazloženo, je kuharica, debela, zoprna ženska, pričela viti roke in glasno tarnati.

»Jezus, pomagaj! Kaj vendar mislite, gospod provizor. Toliko, da niste mene ustrelili.«

In je zajokala in se skremžila, za njo pa dekle. Peregrin je pa stal sredi sobe, zabodel oči v luknjo na podu in prsnil:

»Verfluchte Bagage! Taka graščina, taki grofje, pa me še podgane požoro!«

Potem so pričeli loviti podgane, a niso ničesar ujeli. Šele malo pred zoro se je graščina zopet umirila. Ves nataknen je se odpravil Peregrin v pisarno ter počakal, da je posijalo jutro. Pregledoval je blagajno, računal in čakal, da je vsem svinčnikom polomil konice.

Ko mu je dekla prinesla zajutrek, se ni dotaknil jedi. Žalosten je bobnal po mizi in premišljeval:

»Včasih bi bil za zajutrek pojedel petnajst češpljevih cmokov, a zdaj? O!«

Zagledal se je v porcelanastega zamorčka, ki je na mizi podpiral prazno vazo. Priletela je muha, ter sedla zamorčku na odkrhani nos.

Obup se je razlezel po Peregrinovem srcu. Naenkrat se je spomnil:

»To krizo je treba končati! In jaz jo bom končal, če drugače ne, s silo! O, zavoljo ene takšne, ene takšne...!«

Peregrin se je namoč razljutil v svojem srcu, tako da ni mogel več v miru sedeti. Vstal je in divje zaloputnil vrata pisarne za seboj.

Ali kakor da je zasijala sama nebeška glorijska ter pregnala vse megle in meglice, ki se vlačijo po ti grešni zemlji: Peregrin

nost za italijanske cilje. To se pač pravi, da se socialna demokracija v Primorju brezpogojno strinja z italijanskim nacionalizmom in imperializmom. Kje je tudi tu internacionalizem?

Razprava o nemirih na Hrvatskem.

LDU Belgrad, 1. oktobra. 130. redni sestanek začasnega narodnega predstavništva je otvoril predsednik dr. Stanojle Vukčević ob 15. uri popoldne. Tajnik, poslanec dr. Dragotin Lončar je prečital zapisnik zadnje seje, ki je bil odobren brez opazke. Zatem so se prečitale prošnje in pritožbe ter odkazale odborom. Nadalje se je prečital predlog poslanca Kristana in tovarišev, naj se nujno razveljavi začasni zakon o proračunu za leto 1920 in 1921 z finančnim zakonom in novimi izpopolnitvami ter izpremembami, natisnjenimi v št. 185 »Službenih Novin«. Ta predlog se je odstopil pristojnemu odboru kot nujen. Prečitala se je nato vloga meščanov Sv. Ivana Zeline, ki prosijo narodno predstavništvo za denarno pomoč in nadalje prošnja vasi iz podrinjskega okrožja za denarno pomoč in nakazilo živine, zatem vloga meščanov iz Travnik, ki protestirajo proti velikim davkom in nepravilni razdelitvi davkov. Nato je dobil besedo poslanec dr. Ivan Pošćić, ki je poudarjal, da se je na seji od 21. marca pr. l. izvolil odbor za oceno umestnosti predlogov poslancev in da sta bila v ta odbor izvoljena dr. Drinković in dr. Kukovec, ki sta medtem postala ministra, vsled česar po členu 32. poslovnika narodnega predstavništva ne moreta še dalje ostati v odboru. Vpraša predsednika, ali smatra za primerno, da se imenujeta druga člana na njuni mesti, in ali hoče ukreniti, da se ta odbor izpopolni. Predsednik dr. Vukčević je odgovoril, da mu je bila zadeva znana in da bi jo tudi uredil. Zaprošil bo sekcije, naj se v to svrhu čimprej sestanejo. Nato se preide na dnevni red: Nadaljevanje debate o interpelaciji posl. V. Bukšega o dogodkih na Hrvatskem.

Poslanec dr. Dušan Peleš (Medakovičeva skupina) je v svojem govoru izvajal:

Ni čudno, če se ljudje vznemirjajo. Govorim o tem zato, da se ne bo ponovilo v Bosni, kar se je dogodilo na Hrvatskem, in da ne bo narod storil take nezakonitosti, kakor jih je izvršil del našega naroda na Hrvatskem. Nato prevzame predsedstvo dr. Ivan Ribar, ki podeli besedo poslancu Dimitriju Popadiću.

Posl. Popadić se razgovarja in preraka s posameznimi poslanci. Podpredsednik dr. Ribar: »Prosim g. poslanca, naj se ne razgovarja in naj prične s svojim govorom.« Posl. Popadić: »Prosil bi gosp. predsednika, naj pozove poslance k redu.« Posl. Popadić izvaja: »Dogodkov na Hr-

je obstal in se zamaknjen čudil. Po hodniku je prihajala grajska guvernanta gđ. Fini. V rdečerožasti obleki, z zelenim predpasnikom, kakor so opravljena štajerska dekleta. To je ona, ki se tako krasno smehlja! Tudi zdaj se je smehljala.

»Dobro jutro, gospodična! Ste dobro spala?« se je priklonil Peregrin.

»Izvrstno.«

»Tudi jaz sem izvrstno spal. In sanjalo se mi je o Vas, gospodična!«

»E, gospod provizor!« je požugala guvernanta ter dražestno poškilila. Nasmejala se je pa tako prijazno, tako angelsko prijazno...

Nato je šel Peregrin na polje nadzirat težake, ki so trgali korožo. Peregrin ni še nikoli zlagal pesmic, ali danes je postal pesnik. V gaju je opazil pajčevine, ki jih je veter zibal na vejah in se je rosa bleščala na njih. Peregrinu se je srce omehčalo do solz. Krčevito je stisnil roke v žep, pretehtal besede, poiskal rime ter je zapel iz globočine svojega srca:

Prede pajčevino
pajk na jelovini.
Kdo se bo v njej zibal,
v mrežici prelini?

To jo zate prede,
gospodična Fini,
jaz Te bom pa uječal:
aja, tutu, nini! —

Torej taka približno je vsa ta reč. Morda je gospod Peregrin res dobil hudo srčno napako, ki jo treba čimprej ugotoviti. Ali kaj, ko zdravila za srčne napake tako malo pomagajo! Odlašati se pa kar nič ne sme. Bolezen, ki zastari, umori!

Socialna demokracija vodi torej delavstvo v enem svojih glavnih načel za nos. Pametno delavstvo mora končno izpregledati in tej hinavščini napraviti že konec.

vatskem smo krivi vsi tukaj, ker smo mi zaneli silno iskro, katera bi se mogla razširiti v plamen ne samo na Hrvatskem, temveč tudi v Šumadiji. Kar se tukaj govori in očita drug drugemu, to bodo potem pri volitvah tudi govorili drug drugemu. Narod bo to poslušal in videl ter bo vse to drugače ocenil. Debata o tej interpelaciji traja že štiri dni in velja drag denar naše ljudstvo. Gospoda! S tem denarjem bi se mogla kupiti živina za naše seljake. Nemirov med hrvatskimi kmeti je v prvi vrsti kriva nesposobnost naših državnih oblasti. Mi šumadinski kmetje obžalujemo te dogdke. Šumadinski kmetje nočemo današnje kapitalistične države, ker vemo, da tako urejena država ne bo dala ničesar, ker je v rokah bankirjev, trgovcev in njihovih strank. Samo kmetijska država na združni podlagi more popolnoma zadovoljiti gospodarski in kulturni razvoj kmetov in delavcev. Tako državo moramo ustvariti mi kmetje iz vseh pokrajin, kjer bivajo srbski, hrvatski in slovenski kmetje. Kmetje se pritožujejo, da jih kličejo na vojaške vaje, medtem ko se ostali sloji svojim dolžnostim izogibajo. Jaz bom razna pisma izročil vojnemu ministru ter bom zahteval, da se kaznujejo vsi krivci, ki se ne ozirajo na srbske kmete, da se žigosajo in izženejo iz naše države.« (Razprava se nadaljuje.)

Ta naša razprava, ako se bo tudi nadalje vodila v mejah čim večje objektivnosti, bo samo koristila našemu političnemu položaju in našim medsebojnim odnosom. Za naše sovražnike, mislim, bo imela ta razprava male koristi. Ako hočejo iskreno pogledati v naše duše, bodo videli naše želje za zedinjenjem. Spominjam se vojne dobe, ko je na Hrvatskem našla polagoma tal želja za zedinjenjem vse naše zemlje. Tako je došlo do značilnega dne 29. oktobra 1918, ko so hrvatski sabor in vse velike množice, ki so bile zbrane pred zbornico, dokazale svojo stalno voljo za narodno zedinjenje. Sodim, da je napačno, ako se ne daje temu činu pridevek državopravnosti, ter se enostavno proglašajo za golo manifestacijo. Akt od 1. decembra 1918 je naša edina ustava, ki velja toliko časa, dokler ustavotvorna skupščina ne izdela nove. Ona je v drjavnem oziru popolna, ker je ta ustava edinstvo naše države v vseh ozemljih, na katerih živi naše pleme. Velika nepravilnost se dela hrvatskemu delu našega naroda, ako se ga hoče označiti kot separatističnega. Tekom stoletij je moral čuvati svojo državnopravnost napram razmeram ter v oni mršavi nagodbi, ki mu je celo veliki kulturni češki narod zavidal (Medklici: Tako je Ploskanje in odobravanje.)

Posl. fra Dida Buntić izvaja nato v svojem govoru: Pri nas v Bosni in Hercegovini izhaja, akoravno ne vse, pač pa v glavnih potezah, zlo od vlade. (Predsednik: Gosp. poslanec! Ne oddaljajte se od predmeta. Vi govorite o razmerah v Bosni. O tem predložite interpelacijo.) Posl. Buntić nadaljuje: Ko so se dogodili nemiri na Hrvatskem, je bila pri nas mobilizacija. Vojaški obvezanci iz onih krajev so pobegnili v Dalmacijo. (Medklici in hrup.) Predsednik opominja poslance ki so se zbrali okoli govornika, naj se vrnejo na svoja mesta.) Posl. Buntić nadaljuje: Narod je poslušal in se odzval na dvamesečno vojaške vaje, toda te vaje so se raztegnile na 8 mesecev. (Predsednik zopet opominja govornika, naj se drži dnevnega reda.) —

Doklade sodnikom in poštnim uradnikom.

LDU Belgrad, 1. oktobra. (Uradno.) Dodatno k naredbi o povišanju draginjskih doklad za javne nameščence se objavlja nastopno: Vsem sodnikom v pokrajinah izven Srbije in Črnogore brez razlike čina vstevši tudi državne pravdnike se bo izplačevala poleg doklad po naredbi o povišanju doklad za javne nameščence še posebna doklada mesečnih 450 dinarjev. — Ostalim uradnikom pri sodiščih in državnih pravdništvih pa doklada 250 dinarjev. — Pogodbenim uslužbencem pri poštah in brzojavnih uadih v Dalmaciji in Sloveniji, ki nimajo pravice na draginjsko doklado po naredbi št. 63.515, se povečava draginjska doklada na trikratni iznos dosedanjih draginjskih doklad.

Politične novice.

— **Tri milijarde novega kredita** je dovolilo narodno predstavništvo v Nemški Avstriji vladi. V tekočem polletju so dovolili štiri milijarde; tako ima danes vlada sedem milijard kredita. To pomeni zopet, da bodo izdali celo množino novih bankovcev, ki prinesejo s seboj poslabšanje denarne vrednosti in popoln finančni polom. To naj si zapišejo za uho nemški agitatorji na Koroškem!

+ **Račun brez krčmarja.** Član narodnega sveta Paulitsch, je včeraj stavil v dunajskem parlamentu, kakor poroča »Reichspost«, predlog, po katerem naj parlament sklene, takoj po priključitvi cone A avstrijski republikli, proglasiti amnestijo.

— **Razprava proti zagrebškimi komunistom.** Kakor poročajo zagrebški listi, so se mogle pozivnice na novo razpravo proti zagrebškimi komunistom, ki je bila razpisana na 2. t. m., dostaviti samo nekaterim obtoženecem; stotnik Metzger je namreč medtem pobegnil v Avstrijo, Čopić in Todorović pa v Rusijo. Glavni obtoženec Diamandstein je v preiskovalnem zaporu, ker je osumljen, da je nekemu podjetju v Krapini poneveril 40.000 kron. Razprava se vrši.

Dnevne novice.

— **Izseljeniški vlak iz Trsta** odide iz Trsta najbrže v ponedeljek, 4. t. m.

— **Kuga na Reki.** Na Reki sta se pojavila od 4. do 25. septembra še dva slučaja kuge. Dosedaj je bilo skupno šest primerov, med njimi eden smrten.

— **Italijani v Dalmaciji.** Podadmiral Millo je včeraj obiskal okupirano vas Kijevu v vrlški okolici. Vse občine so dobile zapoved, da morajo njegov prihod slaviti z zvonenjem. Millo je ostal v Kijevu eno uro, potem pa je odšel v Knin.

— **Nesmrtni D' Annunzio.** Iz Rima javljajo, da je D' Annunzio dal kovati denar, ki nosi njegovo podobo.

— **Povišanje plač duhovnikom v Senju in Dalmaciji.** Osebnemu prizadevanju ministra Kovačevića in bana dr. Laginje se je posrečilo doseči povišanje plače senjsko-modruškimi in dalmatinskimi duhovnikom.

— **Vlom v Borovljah.** V noči od 26. na 27. septembra je bilo pri posestnici Nezi Vošić v Zgornjih Borovljah vlomljeno v hlev. Vlomilci so odnesli 5 kokoši vrednih 300 kron, 2 gosi, vredne 1000 kron, in 1 petelina, vrednega 1500 kron.

— **Kolo,** vredno približno 2000 kron, je bilo ukradeno posestniku Francu Koritniku iz Lukovice, ko je kupoval v Mesečnelovih trgovini na Logu blago in je pustil kolo pred prodajalno.

— **Veleizdajniški proces na Ogrskem.** V veleizdajniškem procesu proti generalu Floru in tovarišem je bila danes izrečena obsodba. Kapetan Borosz je bil obsojen na pet let prisilnega dela, ostali obtoženci so bili oproščeni.

— **Štrafk v Bukarešti.** V Bukarešti so jeli stavkati nameščenci cestne železnice.

Ljubljanske novice.

lj **Propoved delavcem.** V nedeljo, dne 3. oktobra popoldne ob 5. uri bo v kapeli sv. Jožefa, Zrinskega cesta 9, propoved za delavce in nato litanije Srca Jezusovega. Predmet propovedi: »Obnovljenje krščanstva po delavnicah.«

lj **Zadruga kramarjev, branjevcev itd.** prirediti dneva ob 8. uri zvečer v vseh gorjnjih prostorih »Narodnega doma« veliko vinskotrgatev, združeno s šaljivo pošto in koriandoli. Po trgatvi je prosta zabava. Sploh je spored zelo bogat in bo nudil obilo zabave. Vstopnina za osebo 6 K. Nihče naj ne zamudi prilike, da se res razveseli pod trto, težko obloženo z grozdinjem. Naj ne zamudi ugodne prilike, da se razjema. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

lj **»Podkriževalci.«** kmečko komedijo v treh dejanjih, ki jo je spisal že znani Ludovik Anzengruber, vprizori Ljudski oder jutri ob pol osmi uri zvečer. Vstopnice se dobe danes v predprodaji v trafikli gospe Modiceve v Kopitarjevi ulici in v prodajalni Nove založbe na Kongresnem trgu ter jutri cel dan v pisarni Ljudskega odra.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Auto-

mobili in kolesa
njih deli in oprema
pnevmatika
garaža in delavnica

J. Gorec

Ljubljana
Gospodsvetska c. 14
Vegova ulica 8.